

OPRACOWAŁA:

Karolina Sitarczyk

Szkoła Podstawowa nr 5 w Pszczynie

Zespół Szkół nr 1 w Pszczynie

Zwierzęta zimą – ptaki

POZIOM EDUKACYJNY:	PRZEDMIOT:
szkoła podstawowa, klasa 1	edukacja wczesnoszkolna

TEMAT PRZEWODNI:

Zwierzęta zimą – ptaki.

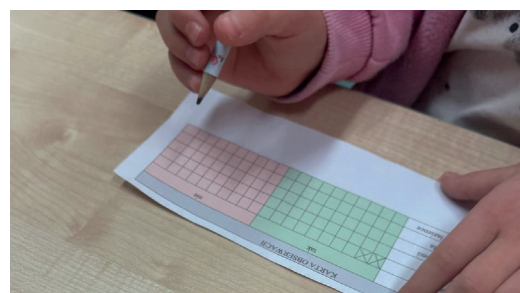
CEL LEKCJI:

wpracowanie postaw prośrodowiskowych, których efektem będzie zrównoważone dbanie o planetę, zwłaszcza w zakresie minimalizowania swojego śladu węglowego; rozpoznawanie kilku ptaków zimujących w Polsce (wróbel, sikorka, kos, gil, gołąb); nabycie wiadomości na temat tego, dlaczego niektóre ptaki odlatują na zimę, a inne zostają, rozumienie, czym jest „śląd węglowy” w kontekście dziecięcego życia (prąd, woda, odpady, transport); nabycie umiejętności wskazywania prostych sposobów pomagania ptakom zimą; rozwijanie wrażliwości przyrodniczej i poczucia sprawczości; rozumienie, jaki wpływ ma zmiana klimatu na życie ptaków.

METODY PRACY / DZIAŁANIA NA LEKCJACH:

Ćwiczenia praktyczne:

„Czy jesteśmy EKO?": prowadzenie w parach mini obserwacji w klasie i na korytarzu (czy dzieci mają opakowania wielorazowe na śniadanie?, czy noszą bidony zamiast kupnych napojów w plastiku?, czy gaszą światło po wyjściu z toalety?, czy poprawnie segregują śmieci?, czy dobrze zakręcają kran po umyciu rąk?), odnotowywanie wyników na kartach obserwacji, analiza zebranych danych, rozmowa kierowana na temat proekologicznych nawyków, wyjaśnienie pojęcia ślad węglowy,

Fot. K. Sitarczyk, 1.12.2025

Ćwiczenia terenowe:

„Spacer śladem ptaków”: spacer w okolicy szkoły, obserwowanie ptaków (sikorka bogatka, wróbel, kawka, gołąb miejski), nasłuchiwanie ptasich głosów, wypatrywanie karmników wokół szkoły lub osiedla, rozpoznawanie elementów działalności człowieka, które szkodzą środowisku (śmieci, dym z kominów, liczba samochodów itd.), rysowanie tego, co uczniowie zauważyli podczas spaceru, na „ptasich kartach obserwacyjnych”,

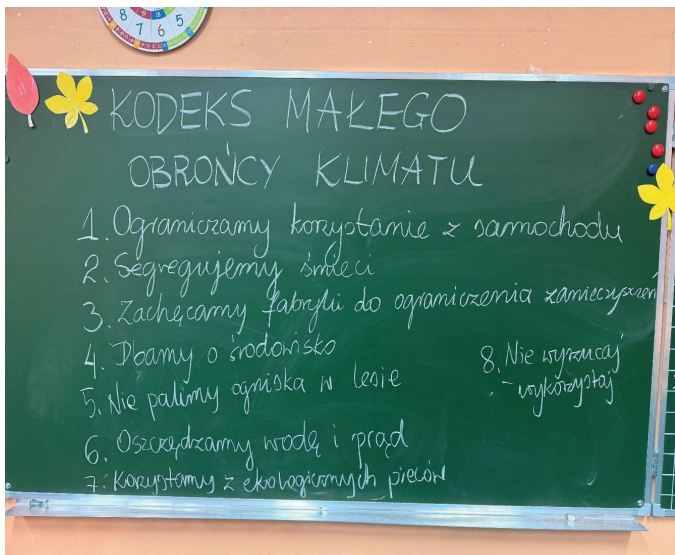
Fot. K. Sitarczyk, 1.12.2025

Fot. K. Sitarczyk, 1.12.2025

Ćwiczenia z zakresu sprawczości:

„Robimy prezent dla ptaków”: wykonanie naturalnego „ptasiego przysmaku” (składniki: ziarna, pestki, płatki owsiane, żelatyna, sznurek), nałożenie masy do silikonowych foremek, a po zastygnięciu wieszanie na drzewach bądź zostawienie w karmniku; podkreślenie przez nauczyciela, że dokarmiamy mądrze – tylko jesienią/zimą i zdrowym pokarmem,

Fot. K. Sitarczyk 1.12.2025

Ćwiczenia z wyobraźni:

„Nasze klasowe zasady ograniczania śladu węglowego”: rozmowa kierowana: co my – jako dzieci – możemy zrobić, aby emitować mniej CO₂?, podawanie przez uczniów pomysłów (np. gaszenie światła, używanie bidonu, chodzenie pieszo, używanie rzeczy wielorazowych), wspólne stworzenie Kodeksu małego obrońcy klimatu,

Ćwiczenia z lokalności i regionalności

„EKOplakat dla mieszkańców miasta”: tworzenie w grupach plakatów zachęcających dorosłych w mieście do zmniejszania śladu węglowego („Stop smogowi”, „Zakręć wodę!”, „Dokarmiaj ptaki mądrze!”, „Do szkoły pieszo, jeśli możesz!”), rozmowa dotycząca zmian, które są możliwe, po zastosowaniu się dorosłych do pomysłów dzieci.

Fot. K. Sitarczyk, 1.12.2025

Fot. K. Sitarczyk, 1.12.2025

Ćwiczenia oparte na międzypokoleniowości

„Jak kiedyś wyglądała kiedyś?”: rozmowa z rodzicami/dziadkami o zimach sprzed 20–30 lat, przyniesienie przez chętne osoby zdjęć dokumentujących dostrzeżone zmiany, porównywanie zdobytych informacji na forum klasy (czy było więcej śniegu?, czy było zimniej? itp.), oglądanie zdjęć przyniesionych z domowych albumów oraz tych dostępnych w Internecie,

UWAGI DO LEKCJI

- Przed robieniem „ptasich ciasteczek” należy się upewnić, czy któreś z dzieci nie ma alergii pokarmowych.
- Podkreślenie, że dokarmianie ptaków powinno być regularne, jeśli zaczniemy – ptaki mogą polegać na naszym karmniku.
- Wprowadzając pojęcie ślad węglowy, warto używać metafor, które lepiej trafią do dzieci, np. „Každy zostawia na Ziemi ślad, jak w śniegu. Chcemy, by był on jak najlżejszy”.

(EKO)INSPIROWNIK NAUCZYCIELSKI – MATERIAŁY DODATKOWE:

Merlin Bird ID – bezpłatna aplikacja mobilna służąca do rozpoznawania ptaków. Może być z powodzeniem wykorzystywana także w edukacji wczesnoszkolnej – nawet jeśli nauczyciel na co dzień nie pracuje z aplikacjami; aplikacja umożliwia: rozpoznawanie ptaków po głosach – wystarczy włączyć nagrywanie, a aplikacja analizuje dźwięki z otoczenia, robienie zdjęć ptakom i ich identyfikację na podstawie fotografii, wyświetlanie krótkich opisów gatunków (wygląd, zachowanie, środowisko życia),-

AbcZabawa, *Polskie ptaki zimą*, YouTube, 1.12.2025, <https://www.youtube.com/watch?v=p1uZMp43tS0>

Mali Wielcy Odkrywczy, *Historia o smogu. Bajka edukacyjna dla dzieci*, YouTube, 30.11.2025, <https://www.youtube.com/watch?v=dDPPuvt9z0o>

MiniMini+, *Detektyw Łodyga walczy z ociepleniem klimatu*, YouTube, 30.11.2025, https://www.youtube.com/watch?v=Sq5KUCnhZ_4&list=PL83aeYOj5fIExzW8i0_V4e7EuoCYrGcdT&index=13

Ministerstwo Klimatu i Środowiska, *To mój klimat! Interaktywny film edukacyjny z multiwyborem*, YouTube, 30.11.2025, <https://www.youtube.com/watch?v=L64kpVVUUKA>

LITERATURA POPULARNONAUKOWA (DLA NAUCZYCIELA I DZIECI):

Kruszewicz A., *Ptaki Polski*, Multico, Warszawa 2021.

Wajrak A., *Zwierzaki Wajraka. Ptaki*, Wydawnictwo Agora dla Dzieci, Warszawa 2022.

Butterfield M., *Sekretne życie ptaków*, tłum. S. Stodulski, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2023.

Zioła-Zemczak K., Garbula E., *Mój pierwszy atlas ptaków*, Wydawnictwo Zielona Sowa, Warszawa 2025.

BLOGI / STRONY PRZYRODNICZE:

OTOP – edukacja dla dzieci, 30.11.2025, <https://otop.org.pl/>

Lasy Państwowe – materiały o ptakach i zimie, 30.11.2025,

<https://www.lasy.gov.pl/>

<https://www.ekologia.pl/srodowisko/jakie-ptaki-spotkamy-w-karmniku/>

<https://www.ekologia.pl/wiadomosci/swiat/dokarmianie-ptakow-moze-byc-niebezpieczne/>

<https://www.ekologia.pl/wiadomosci/ptaki-zimujace-w-polsce-gatunki-nazwy-i-zdjecia-ptakow/>

Ekoedu – blog o ekologii dla nauczycieli, 30.11.2025, <https://www.ekoedu.pl/>

SŁOWA KLUCZE:

ptaki zimą, edukacja przedszkolna, ekologia dla dzieci, ślad węglowy, powietrze, klimat, ptaki, przyroda zimą, ekonawyki, edukacja klimatyczna, klasa 1, obserwacje przyrodnicze, dokarmianie ptaków, proekologiczne postawy.